

Sygn. akt VP 9/13

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 8 listopada 2013 r.

Sąd Okręgowy – V Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Legnicy

w składzie:

Przewodniczący: SSO Andrzej Marek

Protokolant: Justyna Alfawicka

po rozpoznaniu w dniu 25 października 2013 r. w Legnicy

sprawy z powództwa R. B.

przeciwko (...) Spółka Akcyjna (...) w L.

o rentę uzupełniającą

I. zasądza od strony pozwanej (...) Spółka Akcyjna (...) w L. na rzecz powoda R. B.:

- kwotę 20.000 zł (słownie: dwadzieścia tysięcy złotych) tytułem wyrównania renty uzupełniającej powoda za okres od 1 lipca 2012 r. do 31 stycznia 2013 r.,

- kwotę 30.077 zł (słownie: trzydzieści tysięcy siedemdziesiąt siedem złotych) tytułem wyrównania renty uzupełniającej powoda za okres od 1 lutego 2013 r. do 30 listopada 2013 r.,

ponad wypłacane powodowi przez stronę pozwaną za powyższe okresy miesięczne raty renty w kwocie po 2.200 zł,

II. zasądza od strony pozwanej na rzecz powoda bieżącą rentę uzupełniającą poczynając od 1 grudnia 2013 r. na przyszłość w kwocie po 5.277 zł (słownie: pięć tysięcy dwieście siedemdziesiąt siedem złotych) płatną do 10-go dnia każdego kolejnego miesiąca wraz z ustawowymi odsetkami w razie opóźnienia w płatności którejkolwiek z rat,

III. w pozostałej części powództwo oddala,

IV. zasądza od strony pozwanej na rzecz powoda kwotę 3.897 zł tytułem zwrotu kosztów procesu.

Sygn. akt VP 9/13

UZASADNIENIE

Powód R. B. - po ostatecznym sprecyzowaniu swego zadania (K. 86 i 131) domagała się zasądzenia od strony pozwanej:

- zasądzenia kwoty 20.000 zł tytułem uzupełnienia wypadkowej renty wyrównawczej za okres od 1 lipca 2012 r. do 31 stycznia 2013 r.,

- ustalenia od 1 lutego 2013 r. miesięcznej renty wyrównawczej w kwocie zaliczkowej 4000 zł i wyrównanie tego świadczenia w kwocie niemniejszej niż 30.000 zł rocznie,

- zasądzenia odszkodowania za nieotrzymanie nagród jubileuszowych za 15, 20 i 25 lata pracy w łącznej kwocie 24.895 zł.

Powód wskazał, że w wyniku wypadku przy pracy w 1995 r. stał się całkowicie niezdolnym do pracy. Pracodawca zawierał z nim pozasądowe ugody, w których dwa razy do roku ustalano wysokość renty wyrównawczej. W marcu 2013 r. zaproponowano powodowi kolejną ugodę na okres od 1 lipca 2012 r. do 31 stycznia 2013 r. Powód jej nie podpisał, gdyż proponowana w niej renta wyrównawcza była znacznie niższa niż w okresach poprzednich.

Strona pozwana uznała żądanie w zakresie kwoty 20.000 zł tytułem uzupełnienia wypadkowej renty wyrównawczej za okres od 1 lipca 2012 r. do 31 stycznia 2013 r., a pozostałej części wniosła o oddalenie powództwa. Wskazała, że proponowane w ugodach pozasądowych wysokość renty wyrównawczej w pełni rekompensowała powodowi szkodę w postaci utraconych - w wyniku wypadku przy pracy - zarobków.

Sąd ustali, co następuje:

Powód zatrudniony był u strony pozwanej od 14 marca 1984 r. do 9 stycznia 1989 r. ostatnio jako górnik strzałowy pod ziemią z 12 -tą stawką osobistego zaszeregowania. Stosunek pracy ustalił ze względu na upływ okresu pobierania przez powoda zasiłku chorobowego (art. 53 k.p.).

d: akta osobowe powoda

Powód w dniu 6 stycznia 1995 r. podczas zatrudnienia u strony pozwanej uległ wypadkowi przy pracy. Orzeczeniem lekarza orzecznika ZUS z dnia 2 kwietnia 1999 r. ustalono u powoda powiększenie uszczerbku na zdrowiu wskutek wypadku przy pracy do 85,5 %. Powód otrzymuje rentę z ubezpieczenia społecznego z tytułu całkowitej niezdolności do pracy w związku z wypadkiem przy pracy.

Strona pozwana na podstawie pozasądowych ugod wypłacała powodowi rentę uzupełniającą z tytułu wypadku przy pracy. Ostatnio - od 1 lipca 2012 r. powód otrzymywał z tego tytułu od strony pozwanej kwotę 2.200 zł. miesięcznie pomimo, że odmówił podpisania kolejnej ugody pozasądowej.

(okoliczności bezsporne)

W okresie styczeń – grudzień 2012 r. średnie zarobki netto pracowników porównywalnych (1 górnika strzałowego i dwóch instruktorów strzałowych z długoletnim stażem pracy mających 15 kategorii zaszeregowania i 60 % karty górnika) wyniosły 8.653 zł miesięcznie

D: informacja - k. 70, kartoteki zarobkowe - k. 113, 114 i 124

Powód w 2012 r. uzyskiwał dochody w postaci renty wypadkowej ZUS w kwocie netto 3213 zł miesięcznie oraz ekwiwalent za deputat węglowy od strony pozwanej średnio w kwocie 163 zł miesięcznie.

D: informacja ZUS k. 33, informacja k. 49

Przy założeniu, że powód nadal (gdyby nie wypadek przy pracy) zatrudniony był u strony pozwanej nabyłby prawo do nagrody jubileuszowej:

-za 15 lat pracy w dniu 14 marca 1999 r. w hipotetycznej kwocie netto 1 549, 53 zł

- za 20 lat pracy w dniu 14 marca 2004 r. w hipotetycznej kwocie netto 6 396, 86 zł

- za 25 lat pracy w dniu 14 marca 2009 r. w hipotetycznej kwocie netto 16 903, 15 zł

D: informacja k. 94 i 95

Sąd zważył, co następuje:

Nie była kwestionowana podstawa odpowiedzialności strony pozwanej za wypadek przy pracy powoda. Stanowi ją przepis art. 435 k.c.

W zakresie sporu co do wysokości renty uzupełniającej powoda wskazać trzeba, że świadczenie to ma kompensować nie tylko szkodę już doznaną - za okres wsteczny przed ustaleniem jej wysokości, lecz także szkodę przyszlą. Wymaga to określenia poziomu hipotetycznych dochodów i prognozowanych na przyszłość dochodów faktycznych poszkodowanego, tak by ustalona wysokość renty powodowała zbliżenie sytuacji materialnej poszkodowanego z tą, w jakiej pozostawałby gdyby nie utracił - wskutek wypadku przy pracy - możliwości zarobkowych (lub gdyby takie możliwości nie zostały mu ograniczone). Nie musi być to sytuacja identyczna, co znajduje wyraz w użytym w art. 444 § 2 k.c. określeniu „odpowiednia renta”.

Wysokości renty uzupełniającej przy całkowitej niezdolności do pracy (tak jest w przypadku powoda) następuje poprzez ustalenie różnicy między wysokością zarobków, jakie osiągnąłby poszkodowany, gdyby nie doznał uszkodzenia ciała a wysokością świadczeń otrzymywanych z innych tytułów, w szczególności z ubezpieczenia społecznego (por. np. wyroki Sądu Najwyższego z dnia 10 czerwca 1999 r., II UKN 682/98, OSNAPiUS 2000 nr 16, poz. 627 oraz z dnia 7 lutego 2006 r., I UK 301/05, OSNP 2007 nr 1-2, poz. 29). Ustalenie wysokości zarobków, jakie poszkodowany osiągnąłby ma charakter hipotetyczny, uśredniony (por. wyroki Sądu Najwyższego z dnia 6 czerwca 2002 r., I CKN 693/00, LEX nr 55257 oraz z dnia 6 maja 2004 r., III UK 9/04, LEX nr 390147). Ustalając wysokość tych zarobków (najbardziej realnych) sądy nie dysponują z reguły danymi niewątpliwymi, lecz muszą opierać się na danych hipotetycznych, za którymi przemawia duże prawdopodobieństwo (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 28 maja 1969 r., II PR 176/69, Biuletyn Informacyjny SN 1969 nr 11, poz. 188).

W sprawach o rentę uzupełniającą co do wysokości szkody w postaci utraconych przez poszkodowanego korzyści sąd zawsze sąd staje przez koniecznością ustalenia - w zakresie możliwych i jednocześnie utraconych dochodów przez poszkodowanego - pewnego stanu hipotetycznego. W niniejszej sprawie przyjęto do obliczenia wysokość renty uzupełniającej powoda zarobki trzech pracowników za okres styczeń - grudzień 2012 r. Są one - w ocenie sądu - reprezentatywne (zawierają wszystkie składniki wynagrodzeń) i odzwierciedlają możliwe do uzyskania (gdyby nie wypadek przy pracy) zarobki powoda. Nie było zatem potrzeby poszukiwania innych źródeł informacji o wysokości zarobków pracowników porównywalnych (sugerowany przez powoda PIT) lub jeszcze większej liczby takich pracowników.

Strona pozwana przedstawiła zarobki pracowników zatrudnionych na stanowisku, na którym zatrudniony był powód przed utratą zdolności do pracy oraz zbliżonym stażu pracy i kwalifikacjach, a nawet więcej, bowiem wzięto do obliczeń zarobki jednego górnika strzałowego i dwóch instruktorów strzałowych z długoletnim stażem pracy mających 15 kategorie zaszeregowania i 60 % karty górnika. Powód legitymuje się natomiast wykształceniem podstawowym i przed wypadkiem zatrudniony był na stanowisku górnika strzałowego z 12 kategorią zaszeregowania. Strona pozwana (pomimo braku wykazania przez powoda możliwości awansu) sama zatem uwzględniła ewentualny awans stanowiskowy i płacowy powoda. Nadto przedstawione karty zarobkowe pracowników uwzględniają wszystkie składniki ich wynagrodzeń.

Co do rodzaju dochodu pracowników porównywalnych (brutto czy netto), który należy uwzględnić przy obliczaniu renty uzupełniającej (co było jedynym z zarzutów powoda), wskazać trzeba że renta o charakterze odszkodowawczym (taki charakter ma renta uzupełniająca) nie jest przychodem ze stosunku pracy. Wynika to z art. 21 ust. 1 pkt 3, 3b i 3c ustawy z dnia 26 lipca 1991 r. o podatku dochodowym od osób fizycznych (t.j. Dz. U. z 2010 r. Nr 51, poz. 307 ze zm.). Renta uzupełniająca z tytułu wypadku zasądzona na rzecz pracownika na podstawie art. 444 § 2 k.c. mieści się zatem w wśród wolnych od podatku dochodowego świadczeń ujętych w art. 21 ust. 1 pkt 3c ustawy o podatku dochodowym od osób fizycznych. W tym zakresie wypowiedział się SN w wyroku z 23 listopada 2010 r. (I PK 47/10, LEX nr 707403) wskazując, że rentę odszkodowawczą (regulowaną przepisami Kodeksu cywilnego) wlicza się w wartościach netto (bez uwzględnienia tej części potencjalnych dochodów, którą należałoby potraktować jako zaliczkę na podatek dochodowy oraz składkę na ubezpieczenia społeczne, ponieważ odszkodowanie cywilne nie jest przychodem podlegającym opodatkowaniu podatkiem dochodowym od osób fizycznych ani oskładkowaniu

składkami na ubezpieczenia społeczne). Z tych powodów do obliczeń renty wyrównawczej powoda przyjęto dochody netto (zarówno powoda jaki i pracowników porównywalnych)

W swym jednolitym, utrwalonym orzecznictwie Sąd Najwyższy konsekwentnie wyrażał stanowisko, że "w przypadku osoby, która wskutek wypadku przy pracy doznała uszczerbku na zdrowiu, celem przyznania renty uzupełniającej, przewidzianej w art. 444 § 2 k.c., jest doprowadzenie do zrównania sytuacji finansowej poszkodowanego z sytuacją hipotetyczną, w jakiej znajdowałaby się, gdyby nie uszczerbek na zdrowiu" (wyrok z 14 listopada 1997 r., II UKN 319/97, OSNAPiUS 1998 nr 17, poz. 515). Dlatego nie było żadnych powodów aby przy ustaleniu wysokości dochodów pracowników porównywalnych odejmować składniki mające charakter socjalny lub mieszalny (socjalno – wynagrodzeniowy (w szczególności oznaczone na kartach płac jako (...), (...), (...), (...), (...)) – k. 127). Przysługują one bowiem pracownikom strony pozwanej z tytułu urlopu wypoczynkowego, świąt lub posiadania uczących się dzieci do 21 roku życia (bezsporne było, że powód ma uczącą się jeszcze w liceum córkę w wieku 19 lat). Powód będąc nadal (gdyby nie wypadek) pracownikiem pozwanej spółki otrzymywałby zatem te świadczenia. Na zasadność uwzględniania przy obliczaniu renty uzupełniającej tego rodzaju świadczeń zwrócił uwagę SN w wyroku z 2 grudnia 2003 r., (II UK 162/03, OSNP 2004/17/305) wskazując, że przy ustaleniu wysokości renty (art. 444 § 2 k.c.) należy uwzględnić uzyskane przez pracownika od pracodawcy świadczenia w naturze stanowiące przychód w rozumieniu art. 12 w związku z art. 11 ustawy z dnia 26 lipca 1991 r. o podatku dochodowym od osób fizycznych (jednolity tekst: Dz. U. z 2000 r. Nr 14, poz. 176 ze zm.) oraz § 1 w związku z § 3 rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Socjalnej z dnia 18 grudnia 1998 r. w sprawie szczegółowych zasad ustalania podstawy wymiaru składek na ubezpieczenia emerytalne i rentowe (Dz. U. Nr 161, poz. 1106 ze zm.).

Ostatecznie zatem zasadzono uznaną przez stronę pozwaną kwotę 20.000 zł tytułem wyrównania renty uzupełniającej powoda za okres od 1 lipca 2012 r. do 31 stycznia 2013 r. Zasadzona kwota 30 077 zł tytułem wyrównania renty uzupełniającej powoda za okres od 1 lutego 2013 r. do 30 listopada 2013 r. wynika natomiast z następujących obliczeń: średnie miesięczne zarobki pracowników porównywalnych (k.113, 114 i 124) w okresie styczeń –grudzień 2012 r. wynosiły 8.653 zł. Dochody powoda w tym okresie to renta z ZUS w kwocie 3213 zł miesięcznie oraz ekwiwalent za deputat węglowy od strony pozwanej średnio w kwocie 163 zł miesięcznie (razem 3376 zł). Różnica (8.653 zł -3376 zł) w kwocie 5277 zł to wysokość renty uzupełniającej powoda, z tym że – ze względu na wypłacaną powodowi przez stronę pozwaną przez cały czas trwania postępowania sądowego zaliczkową rentę w kwocie 2.200 zł - za okres od 1 lutego 2013 r. do miesiąca wyrokowania (30 listopada 2013 r.) dokonano jej kapitalizacji zasadzając kwotę 30 077 zł (5277-2200 = 3077 x 10 miesięcy).

Ze względu na trafnie podniesiony przez stronę pozwaną zarzut przedawnienia oddalono powództwo o odszkodowanie za nieotrzymanie przez powoda nagród jubileuszowych

Przy założeniu, że powód nadal (gdyby nie wypadek przy pracy) zatrudniony byłby u strony pozwanej, nabyłby prawo do nagrody jubileuszowej za 15 lat pracy w dniu 14 marca 1999 r., za 20 lat pracy w dniu 14 marca 2004 r. i za 25 lat pracy w dniu 14 marca 2009 r.

Powód dochodził odszkodowania za szkodę na osobie, zatem decydujące było to kiedy powód dowiedział się o szkodzie i o osobie zobowiązanej do jej naprawienia (art. 442¹ § 1 i 3 k.c.). W ocenie sadu powód znając swój staż pracy mógł z łatwością obliczyć kiedy - gdyby pracował (gdyby nie wypadek przy pracy), nabyłby prawo do poszczególnych nagród za 15, 20 i 25 lat, zatem od dat nabycia poszczególnych nagród należy liczyć termin przedawnienia tego roszczenia odszkodowawczego. Przedawnienie nastąpiło zatem odpowiednio w dniu 14 marca 2002 r., 14 marca 2007 r. i w dniu 14 marca 2012 r.(pozew wniesiono 19 kwietnia 2013 r. - k. 25). Powód nie udowodnił przy tym istnienia żadnych okoliczności, które mogłyby przemawiać za ewentualną sprzecznością zarzutu przedawnienia z art. 5 k.c.

Koszy procesu stosunkowo rozdzielono (art. 100 k.p.c.). Wartość przedmiotu sporu po sprecyzowaniu żądania stanowiła kwotę 122.895 zł (żądanie renty uzupełniającej w kwocie po 4000 zł x 12 + wyrównanie renty za rok w kwocie 30.000 zł + uznana przez stronę pozwaną kwota 20.000 zł + odszkodowanie za nieotrzymanie nagród jubileuszowych w łącznej kwocie 24.895 zł.). Ostatecznie uwzględniono powództwo w ok. 68% (20.000 zł.+ 12 x 5277 zł = 83 324 zł

- gdyż kapitalizacja renty za okres orzekania wynikała jedynie z faktu wypłacania powodowi za czas trwania procesu kwoty 2.200 zł). W takiej też proporcji rozdzielono koszty procesu. Po stronie powoda była to opłata od pozwu w kwocie 4200 zł. oraz koszty zastępstwa procesowego w kwocie 2700 zł. (75% z kwoty 3600 zł. właściwej dla wartości przedmiotu sporu w kwocie 122.895 zł) co łącznie daje kwotę 6900 zł. Z tego 68% to kwota 4761 zł. Po stronie pozwanej to koszty zastępstwa procesowego w kwocie 2700 zł. Z tego 32 % daje kwotę 864 zł. Po stosunkowym rozdzielaniu ostatecznie pozwana spółka zobowiązana jest uiścić na rzecz powoda tytułem zwrotu kosztów procesu kwotę 3897 zł (4761-864).